

N:o 76.

Ank. till Riksd. Kansli d. 2 Maj 1870, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om grundskatternas aflösning m. m.

(I. A)

I detta ämne hafva trenne särskilda motioner blifvit inom Riksdagens Andra Kammare väckta och till Stats-Utskottet öfverlemnade. Uti den ena af dessa (se motionen N:o 59) har Herr *G. Bjerkander* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta: 1:o att alla utaf Svenska jorden utgående grundräntor och kronotionde skola aflösas enligt den förvandling, som bestämmes i Kongl. Kungörelsen den 23 Juli nästlidet år, på det sätt, att sex procent af deras kapitalbelopp årligen inbetalades, hvaraf fem procent utgjorde ränta och en procent amortering; 2:o att öfverenskommelse träffades med allmänna hypothecksbanken och de särskilda hypothecksföreningarne i riket, att nämnda bank utfärdar obligationer till statsverket, motsvarande grundräntornas och kronotiondens kapitalvärde, löpande med 5 procents ränta och vanlig utlottning, emot det att staten öfverläte förmånsrätten till grundräntornas uppbärande på hypothecksbanken, på det sätt som kunde öfverenskommas; och 3:o att dessa obligationer till Riksgälds-kontoret öfverlemnades för att göras fruktbarande på det sätt Riksdagen bestämde. Vidare har Herr *Lars Ersson* (se motionen N:o 228) föreslagit, att grundräntorna och kronotionden antingen måtte ersättas med bevillningar eller, om sådant ej läte sig göras, åtminstone en så stor nedsättning i dessa skattetitlar ske, som kunde åstadkommas genom motsvarande nedsättningar å de särskilda hufvudtitlarnes anslag. Slutligen har Herr *Jöns Pehrsson* (se mo-

Bih. till Riksd. Prot. 1870. 4 Saml. 1 Afd. 36 Häft.

tionen N:o 254) yrkat att Riksdagen måtte besluta: 1:o att alla grundskatter af hvad slag som helst skola aflösas under en tid af tio år, med en aflösningprocent af minst 10 högst 20 procent af räntans årliga värde, förvandladt i penningar efter sista Riksdagens beslut; 2:o att denna aflösning skulle benämnas svenska jordens grundskatteaflösningprocent samt upptagas, redovisas och förvaltas i särskild fond samt fruktbargöras helst i Riksgälds-kontorets obligationer eller inom Riksbanken; 3:o att, efter tio års förlopp, allt bidrag, som erfordrades för Staten utöfver andra ständiga och extra inkomster, påfördes den allmänna bevillningen till lika belopp för all fast egendom, så väl jordbruksom icke jordbruks; och 4:o att förberedelser gjordes under tiden, så att der-efter endast tvänne jordnaturer kvarstode, så att alla enskildas jord benämndes frälsejord och kronans eller Statens egendom kallades kronojord, men att detta såsom en beskattnings- eller titelfråga ej det ringaste inverkade på eganderättsfrågan.

I anledning af flera likartade förslag, som under nästlidet års riksdag väcktes, anfördes af dåvarande Stats-Utskott uti dess Utlåtande N:o 68, att Utskottet icke ville uttala sig angående lämpligheten af sjelfva åtgärden af grundräntornas aflösning eller kapitalisering, hvarom så väl Kongl. Maj:ts till Riksdagen då aflåtna nådiga Proposition, som komiterades betänkande samt Kongl. Kammar-kollegii och Statskontorets i ämnet afgifna underdåniga utlåtande innehölle en temligen fullständig utredning, utan blott erinra om några af de skäl, som, ehvad åsigt man än hyste om lämpligheten af berörda åtgärd, syntes för det dåvarande tala emot förslaget bifallande. I sådant hänseende androg Utskottet, hurusom aflösningen af grundskatterna skulle, såsom bekant är, blifva antingen obligatorisk eller frivillig. Den sednare utvägen kunde dock, enligt Utskottets tanke, icke anlitas, om man icke ville tillskapa en ny sorts jordnatur och inveckla, i stället för att förenkla, de kamerala förhållandena samt uppbörds- och redogörelseverket. Således återstode endast att göra aflösningen obligatorisk. Men på huru billiga vilkor aflösningen än kunde ställas, vore det dock gifvet, att hemmansegarne skulle, utom den nuvarande grundräntan, årligen erlægga något visst belopp och att, om detta belopp icke erlades, hemmanet skulle därför kunna gå i mät. Under dåvarande förhållanden, då mången hemmansegare hade svårt att afbördasig sin grundränta, vågade Utskottet icke föreslå en åtgärd, som möjligen kunde mångenstädes medföra så betänkliga följder. Dessutom kunde aflösningen ej blifva fullständig, innan frågan om indelningsverkets indragning blifvit löst, och under alla förhållanden borde grundskatternas omsättning i penningar, såsom en nödvändig förberedande åtgärd, bringas till verkställighet, innan aflösningen företogs.

Af de skäl nästlidet års Stats-Utskott sålunda anförde för sitt afstyrkande utlåtande, hvilket af Riksdagens begge Kamrar bifölls, har nuvarande

Stats-Utskott trott sig företrädesvis böra fästa afseende vid det sistnämnda, eller att grundskatternas omsättning i penningar under alla förhållanden synes böra bringas till verkställighet innan aflösningen, om den befundes lämplig, må företagas; och då ifrågavarande omsättning, som kommer att tillämpas första gången vid utgörandet af 1871 års grundskatter, eller vid uppboresstämorna år 1872, ännu icke blifvit verkställd, torde endast denna omständighet innefatta tillfyllest gällande skäl för att motionärernes framställningar för närvarande icke må vinna afseende. Ehuru Utskottet vid sådant förhållande anser mindre lämpligt att yttra sig i sjelfva frågan, som nu icke torde kunna finna sin lösning, vill dock Utskottet, i anledning af motionärernes olika förslag, erinra, att, om än det kan vara lämpligt att föreskrifva ett obligatoriskt aflösningssätt, viktiga betänkligheter likväl torde möta emot antagande af Herr Jöns Pehrssons framställning om grundskatternas aflösning på så kort tid som 10 år och med en så hög aflösningprocent som minst 10 högst 20 procent af grundskatternas belopp. Herr Bjerkander har, i anledning af hvad nästlidet år blifvit anfördt emot den obligatoriska aflösningen af grundskatterna, mycket riktigt erinrat, att emot antagandet af hans förslag borde i detta hänseende icke möta några betänkligheter, enär, enligt detta förslag, skatterne under aflösningen icke skulle blifva ett öre större än förut; men på samma gång detta erkännes, kan man ej undgå att finna, det hans förslag i sjelfva verket ej innebär någon aflösning, utan ett eftergifvande af de återstående grundskatterna, hvori, till följd af det beslut, som vid nästlidet års riksdag fattades, rörande dessa skatters omsättning i penningar, en nedsättning af omkring 307,000 R:dr kommer att ega rum. Huruvida, på sätt Herr Lars Ersson föreslagit, statsverkets närvarande ställning må medgifva en ytterligare nedsättning i dessa skatter torde, utan vidare utredning, af den snart fulländade statsregleringen framgå, likasom om derunder kunnat åvägabringas sådana nedsättningar i utgifterna, hvilka motionären ansett böra komma jordbruket uteslutande till godo. Med afseende å den utgång frågan om kronohemmans omförande till skatte, utan skatteköpeskillings erläggande, vid denna riksdag erhållit, hyser Utskottet dessutom tvekan, om Riksdagen skulle vara böjd för en sådan ytterligare eftergift till jordbrukets förmån.

På grund af hvad Utskottet sålunda anfördt, får Utskottet hemställa, att motionärernes ofvanberörda förslag nu icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 Maj 1870.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.
